Nader onderzoek vleermuizen

In het kader van de Wet natuurbescherming

Plangebied: Boom 250 en 263, Oostduin-Arendsdorp
Opsteller(s): [redacted]

ecoresult
ecologisch advies en onderzoek

Nader onderzoek vleermuizen

In het kader van de Wet natuurbescherming

Colofon	
Plangebied	Boom 250 en 263, Oostduin-Arendsdorp
Opsteller(s)	
Datum	21-11-2023
Versienummer	01
Rapportkenmerk	ER20231121v01
Projectnummer	20230384
Aantal pagina's	14
Opdrachtgever	Gemeente Den Haag
Contactpersoon	
Kwaliteitscontrole	
Projectleider	
Wijze van citeren	2023. Nader onderzoek vleermuizen. In het kader van de Wet natuurbescherming. Plangebied: Boom 250 en 263, Oostduin-Arendsdorp. Kenmerk: ER20231121v01. Ecoresult B.V., Hendrik-Ido-Ambacht.
Ecoresult B.V. Kringloopweg 22 3343 LR Hendrik-Ido-Ambacht 078 75 184 12 info@ecoresult.nl www.ecoresult.nl	

© copyright Ecoresult B.V. 2023

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende. Ecoresult B.V. kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

ecoresult
ecologisch advies en onderzoek

Inhoudsopgave

1	Samenvatting		4
2	Inleiding		5
	2.1	Aanleiding	5
	2.2	Onderzoeksvragen	5
	2.3	Leeswijzer	5
3	Plangebied		6
	3.1	Beschrijving	6
	3.2	Geplande ingrepen	6
4	Onderzoek beschermde soorten		7
	4.1	Algemeen	7
	4.2	Vleermuizen	7
	4.2.1	Protocol	7
	4.2.2	Onderzoeksmomenten	7
	4.2.3	Onderzoeksmaterialen	8
	4.2.4	Verantwoording onderzoek	8
5	Resultaten nader onderzoek		10
	5.1	Vleermuizen	10
	5.2	Conclusie onderzoeksresultaten	11
6	Effectbeoordeling		12
	6.1	Habitatrichtlijn	12
	6.1.1	Rosse vleermuis	12
	6.1.2	Gewone grootoorvleermuis	12
	6.1.3	Ruige dwergvleermuis	12
	6.1.4	Watervleermuis	12
	6.1.5	Gewone dwergvleermuis	12
	6.1.6	Laatvlieger	12
7	Conclusies en aanbevelingen		13
	7.1	Conclusies	13
8	Geraadpleegde bronnen		14
	8.1	Literatuur	14
	8.2	Internet	14

1 Samenvatting

In het kader van de kapwerkzaamheden is er nader onderzoek naar rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis uitgevoerd door middel van veldonderzoek in plangebied: Boom 250 en 263, Oostduin-Arendsdorp, Den Haag. Uit de resultaten blijkt dat de er geen beschermde waarden aanwezig zijn binnen het plangebied. Negatieve effecten van de werkzaamheden op deze beschermde waarden zijn op voorhand uit te sluiten.

2 Inleiding

2.1 Aanleiding

In opdracht van gemeente Den Haag heeft Ecoresult B.V. een nader onderzoek naar vleermuizen (rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis) uitgevoerd in het plangebied: boom 250 en 263, Oostduin-Arendsdorp, Den Haag. De aanleiding van dit verzoek is de voorgenomen kapwerkzaamheden (zie verder paragraaf 3.2). Uit een verkennend veldonderzoek uitgevoerd door het ingenieursbureau van Den Haag in 2023[1] is gebleken dat in de bomen potenties aanwezig zijn voor voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen (rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis). Zodoende was nader onderzoek naar deze soortgroepen noodzakelijk om te vast te stellen of deze soorten inderdaad aanwezig zijn en zo ja, hoe in het kader van de Wet natuurbescherming gehandeld dient te worden. In voorliggende rapportage worden de onderzoeksresultaten beschreven.

De resultaten van voorliggende rapportage zijn drie jaar geldig vanaf het eerste uitgevoerde veldbezoek. Mochten de voorgenomen ontwikkelingen wijzigen dient het onderzoek te worden geactualiseerd.

2.2 Onderzoeksvragen

In het onderzoek worden 5 onderzoeksvragen beantwoord:

1. Zijn vleermuizen (rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis en/of watervleermuis) aanwezig?
2. Welke functie(s) heeft het object of het gebied voor vleermuizen (rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis en/of watervleermuis)?
3. Blijft de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen, vaste rust- of verblijfplaatsen en/of het essentiële functionele leefgebied behouden?
4. Is ontheffing op de Wet natuurbescherming noodzakelijk?
5. Welke eigenschappen van het object of gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?

2.3 Leeswijzer

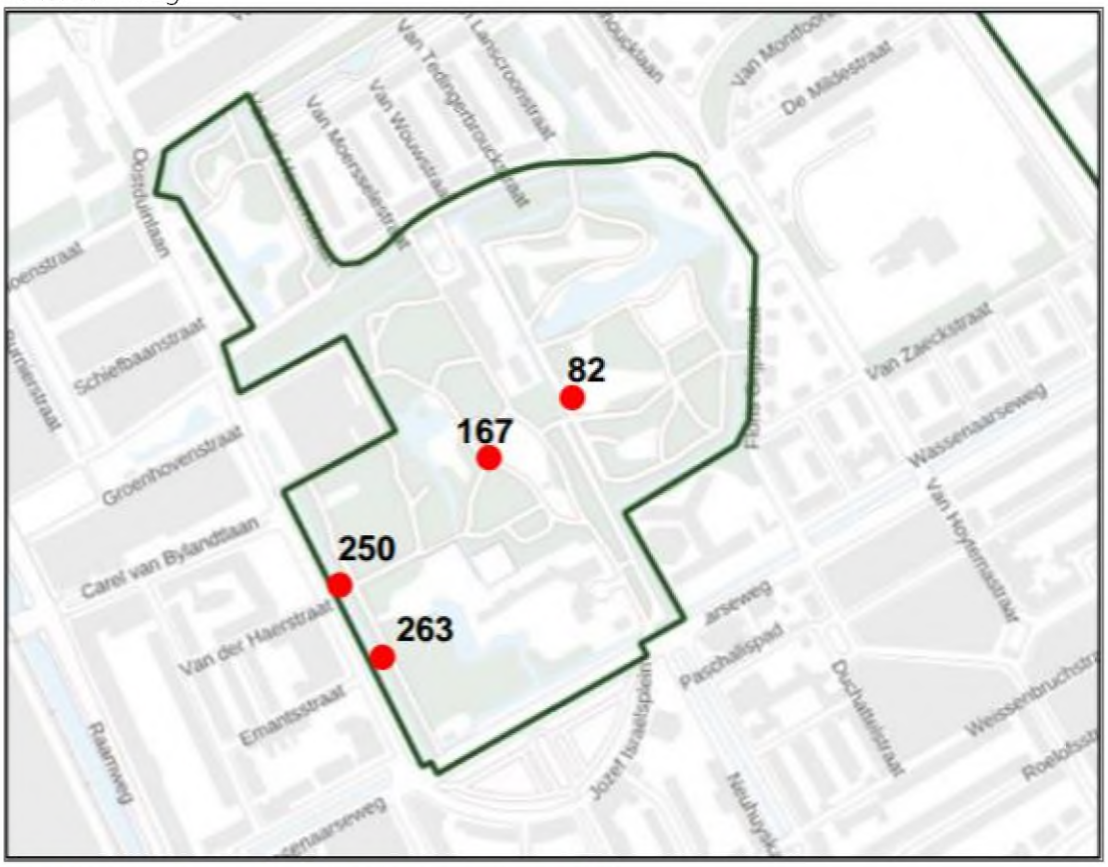
In deze rapportage worden allereerst het plangebied en de geplande activiteiten beschreven. Hierna volgt een beschrijving van de werkwijze van het onderzoek, de resultaten van het onderzoek en een effectbepaling van de geplande werkzaamheden. Aansluitend wordt beschreven welke maatregelen genomen dienen te worden om negatieve effecten te voorkomen of te verminderen. Er wordt afgesloten met de conclusies en aanbevelingen.

[1] Bouma, 2023

3 Plangebied

3.1 Beschrijving

Het plangebied omvat 2 bomen gelegen in het stadsdeel Haagse Hout. Boom 250 en 263 zijn beide beuken (*Fagus sylvatica*) met een stamdiameter van 75-100 cm (zie Figuur 1)[2]. Bij beide bomen zijn holtes aanwezig.

Figuur 1: Ligging bomen 250 en 263 (Kaartbron: Bouma, 2023).

3.2 Geplande ingrepen

De bomen zullen gekapt worden.

[2] Bouwma, 2023

4 Onderzoek beschermde soorten

4.1 Algemeen

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de voor die soort(groep)en geldende standaarden. De onderzoeksperiode voor al de betreffende soorten is optimaal. De inventarisatie blijft echter een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is hieraan dan ook invulling gegeven.

Onderzoeksgegevens zijn geregistreerd met WrnPro. Bij elk veldbezoek wordt er door elke onderzoeker een bezoek aangemaakt waarbij de weersgegevens, datum en start- en eindtijd geregistreerd worden. Per soortgroep is er een protocol beschikbaar waardoor waarnemingen via een vooraf opgestelde richtlijn op een uniforme manier kunnen worden ingevoerd. De exacte locatie kan worden aangegeven, de soort, aantal individuen, het gedrag, type verblijfplaats, sporen en een opmerking kunnen worden geregistreerd.

4.2 Vleermuizen

4.2.1 Protocol

Onderzoek naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen (zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen) van vleermuizen (rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis) heeft binnen het plangebied plaatsgevonden conform de condities en methodiek van het meest actuele vleermuisprotocol[3]. Dit onderzoek is uitgevoerd in de periode 1 juni tot 15 juli door middel van 2 bezoeken en tussen 15 augustus en 15 september middels 2 bezoeken. De tussenliggende tijd tussen de veldonderzoeken is minimaal 20 dagen.

4.2.2 Onderzoeksmomenten

In Tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de onderzoeksmomenten, weersomstandigheden en betrokken ecologisch deskundigen tijdens de uitgevoerde veldonderzoeken. De veldbezoeken voor vleermuizen zijn uitgevoerd onder goede weersomstandigheden.

Tabel 1: Onderzoeksmomenten vleermuisonderzoek en weergegevens met eigen waarnemingen in het veld.

Onderzoekronde	Datum	Type onderzoek*	Zonsopkomst/ Zonsondergang	Moment	Onderzoekers	Temperatuur (°C)	Neerslag	Windkracht (Bft)
1: boom 250	10-06-23	Zomer-, kraamverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Onder: 21:59	21:55 – 00:30		20	Nee	O3

[3] Anoniem, 2021. Vleermuisprotocol 2021. Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging

2: boom 263	13-06-23	Zomer-, kraamverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Onder: 22:01	22:00 – 00:30		21	Nee	O4
3: boom 250 en 263	14-07-23	Zomer-kraamverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Op: 05:39	02:40 – 05:40		14	Nee	Z3
4: boom 250 en 263	26-08-23	Paarverblijfplaatsen, winterverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Onder: 20:42	22:00 – 0:00		16	Nee	ZW 3
5: boom 250 en 263	23-09-23	Paarverblijfplaatsen, winterverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Onder: 19:38	23:30 – 01:30		13	Nee	ZW 3
*Onderzochte vleermuissoorten: rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.								

4.2.3 Onderzoeksmaterialen

Bij onderzoek naar vleermuizen zijn onderzoekers bij elk onderzoek uitgerust met:

- Batdetectors (Pettersson D240X)
- Batloggers (M en/of M2)
- Opnameapparatuur voor de batdetector (Edirol),
- Warmtebeeldcamera (Pulsar XP28 en/of Pulsar XP38 en/of FLIR Scion OTM255)
- Verrekijker met 10x42 vergroting,
- Zaklamp.

4.2.4 Verantwoording onderzoek

Het plangebied was beperkt tot 2 bomen, boom 250 en boom 263. Tijdens het voorjaarsonderzoek was per boom 1 ervaren onderzoeker aanwezig. Door de boom in de gaten te houden kunnen in- en uitvliegers gespot worden. In het najaarsonderzoek zijn 1 à 2 onderzoekers voldoende omdat paarverblijfplaatsen langer gedurende nacht waar te nemen is.

Onderzoek naar functioneel leefgebied is simultaan gedaan door te kijken naar locaties waar vleermuizen foerageren. Er is hierbij gelet op het aantal individuen wat aanwezig is, en hoe lang er gemiddeld gefoerageerd wordt. Een foerageergebied wordt als essentieel bestempeld indien deze van wezenlijk belang is voor het functioneren van een vaste rust- en verblijfplaats[4].

Warmtebeeldcamera's worden als aanvulling gebruikt op het reguliere onderzoek. Met name bij onderzoek naar vaste rust- en verblijfplaatsen in bomen en onderzoek naar paarverblijfplaatsen helpt de camera om het gedrag of een specifieke locatie van een vaste rust- en verblijfplaats van een waargenomen vleermuis beter in beeld te brengen.

Omdat winterverblijfplaatsen zeer lastig te onderzoeken zijn, en vaak aanwezig zijn op locaties die als zomer-, kraam en paarverblijfplaats worden gebruikt (alle onderzochte soorten vleermuizen) zolang de temperatuur niet te laag wordt[5], wordt er in dit onderzoek aangenomen dat alle

[4] https://www.omgevingsweb.nl/nieuws/foerageergebied-en-vliegroutes-beschermd-of-niet/
[5] Anoniem, 2017. Kennisdocument gewone dwergvleermuis. BIJ12

aangetroffen verblijfplaatsen in de winter ook functioneel zijn als winterverblijfplaats voor één of enkele dieren.

5 Resultaten nader onderzoek

5.1 Vleermuizen

Tijdens alle veldbezoeken in het kader van het vleermuisonderzoek (Tabel 1) zijn geen in- en uitvliegers waargenomen bij boom 250 en boom 263. In het landgoed zijn vijf vleermuissoorten waargenomen: gewone dwergvleermuis (rood), ruige dwergvleermuis (roze), watervleermuis (zwart), rosse vleermuis (blauw) en laatvlieger (geel). Zie Figuur 2 voor de aangetroffen verblijfplaatsen.

Figuur 2: Rondom het plangebied aangetroffen soorten vleermuizen. Grote stip is kraamkolonie. Kaartbron: Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland

5.2 Conclusie onderzoeksresultaten

Binnen het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig.

6 Effectbeoordeling

6.1 Habitatrichtlijn

6.1.1 Rosse vleermuis

Binnen en grenzend aan het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van rosse vleermuis aanwezig. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor rosse vleermuis of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

6.1.2 Gewone grootoorvleermuis

Binnen en grenzend aan het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van gewone grootoorvleermuis aanwezig. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor gewone grootoorvleermuis of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

6.1.3 Ruige dwergvleermuis

Binnen en grenzend aan het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van ruige dwergvleermuis aanwezig. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor ruige dwergvleermuis of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

6.1.4 Watervleermuis

Binnen en grenzend aan het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van watervleermuis aanwezig. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor watervleermuis of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

6.1.5 Gewone dwergvleermuis

Binnen en grenzend aan het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van watervleermuis aanwezig. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor gewone dwergvleermuis of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

6.1.6 Laatvlieger

Binnen en grenzend aan het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van laatvlieger aanwezig. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor laatvlieger of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

In opdracht van gemeente Den Haag heeft Ecoresult B.V. een nader onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd in het plangebied: boom 250 en 263, Oostduin-Arendsdorp. De aanleiding van dit onderzoek is de voorgenomen kapwerkzaamheden.

In voorliggend hoofdstuk zijn de aangetroffen natuurwaarden en vervolgstappen uitgesplitst in onderstaande tabel. Voor een nadere uitwerking wordt verwezen naar Hoofdstuk 5 (Resultaten onderzoek), Hoofdstuk 6 (Effectenbeoordeling).

Overige aanbevelingen met betrekking tot vrijgestelde soorten en vogels, zoals benoemd in de quickscan[6] blijven van kracht.

Tabel 2: Onderzochte en/of aangetroffen beschermde soorten en vervolgstappen.

Soort	Functie plangebied	Binnen/Buiten plangebied	Aantal	Negatief effect	Ontheffing nodig	(Mitigerende) maatregelen	(Mitigerende) maatregelen (aantal)
Rosse vleermuis	Vaste rust- en verblijfplaats	Binnen	0	Nee	Nee	Nee	n.v.t.
Ruige dwergvleermuis	Vaste rust- en verblijfplaats	Binnen	0	Nee	Nee	Nee	n.v.t.
Watervleermuis	Vaste rust- en verblijfplaats	Binnen	0	Nee	Nee	Nee	n.v.t.
Gewone grootoorvleermuis	Vaste rust- en verblijfplaats	Binnen	0	Nee	Nee	Nee	n.v.t.
Laatvlieger	Vaste rust- en verblijfplaats	Binnen	0	Nee	Nee	Nee	n.v.t.
Gewone dwergvleermuis	Vaste rust- en verblijfplaats	Binnen	0	Nee	Nee	Nee	n.v.t.

[6] Bouma, 2023

8 Geraadpleegde bronnen

8.1 Literatuur

- [redacted] 2023. Quickscan natuurwetgeving. Bomen Haagse Hout 2022. Ingenieursbureau Den Haag.

Kennisdocumenten soorten

- Anoniem, 2017. Kennisdocument Ruige dwergvleermuis. BIJ12

Vleermuisprotocol 2021

- Anoniem, 2021. Vleermuisprotocol 2021. Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging

8.2 Internet

PDOK (Publieke Dienstverlening Op Kaart)
https://www.pdok.nl/